

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

miejsce
na naklejkę

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA LITEWSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

DATA: 24 maja 2016 r.

GODZINA ROZPOCZĘCIA: 14:00

CZAS PRACY: 180 minut

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 40

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 9 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołowi nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MOL-R1_1P-162

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

**1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją panagrinėkite.
Naudokitės Leonido Donskio tezėmis ir apmąstymais, atsižvelkite į kitus kultūros tekstus. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.**

Leonidas Donskis

Aukštoji ir populiarojoji kultūra: praraja ar dialogas?

Ne vienas XX a. mąstytojas niūriai prognozavo aukštostios kultūros likimą Vakarų pasaulyje. Dar po Pirmojo pasaulinio karo vokiečių kultūros filosofas Osvaldas Špengleris savo veikale „Vakarų saulėlydis“ rašė, jog Europos pabaigą žymi reginių, linksmbybių, masinių susibūrimų ir sporto kultas.

Apie reginių kultą kaip masių, gigantiškų pastatų ir vulgarumo epochos pradžios simptomą savo knygoje „Masių maištas“ prieš Antrajį pasaulinį karą užsiminė ir ispanų filosofas Chosé Ortega i Gasetas. O XX a. antrojoje pusėje kanadiečių literatūrologas ir kultūros teoretikas Maršalas Makluhanas prognozavo miestų kultūros ir knygos eros pabaigą, kurią žymėjo vaizdo įsigalėjimas, spausdinto žodžio (jo žodžiais tariant, Gutenbergo galaktikos) pabaiga ir globalinio elektroninio kaimo eros pradžia.

Ne vienas kultūros filosofas ir kritikas prabilo apie masinės kultūros keliamą pavojų humanistinei Europos tradicijai ir visai aukštajai – tiek klasikinei, tiek moderniajai – kultūrai. Modernioji populiarojoji kultūra yra ne tiek istorijoje įsišaknijusios plebėjų duonos ir žaidimų tradicijos tāsa, kiek televizijos ir naujujų kultūros komunikacijų epochos reiškinys. Iki televizijos atsiradimo ir įsigalėjimo kino pasaulis simbolizavo visiems prieinamos kultūros demokratizmą – pakanka prisiminti tokius daugelio šalių liaudies numylėtinius kaip kino žvaigždės Čarlis Čaplinas, Lorelas ir Hardis ar Rita Heivort. Dabar gi populiarojoji kultūra simbolizuoją jaunystę, finansinę galią ir sėkmę.

Ką gi, tai faktas – populiarojoji kultūra uždirba didelius pinigus, o aukštoji kultūra neišsilaike be valstybės ir mecenatų paramos.

Nūdienos populiarojoji kultūra atspindi modernųjį Vakarų pasaulį persmelkusį jaunystęs, sėkmęs, grožio ir lengvo vartojimo kultą. Tai vartotojiškos visuomenės kultūra, kuri pati yra vartojama it bet kuris masinės gamybos produktas. Kitas populariosios kultūros bruožas yra lengvas susitapatinimo su ja bei jos herojaus mechanizmas, taip pat ir vartotojams suteikiama iliuzija, jog ir jie patys gali eiti savo stabų pėdomis ir tapti žvaigždėmis ar bent jau dalyvauti populiarojoje kultūroje kaip jai svarbūs vartotojai. [...]

Tautybė, individualybė, tapatybė ar kultūros kontekstas čia vaidina palyginti menką vaidmenį – juk tai kultūra, tobulai pritaikyta masiniam vartojimui.

Masėms – linksmbybės.

Ar populiarojoji kultūra graso aukštajai kultūrai? Taip, graso. Tikt ne visur ir ne visada. Gilesnės demokratijos tradicijos stokojančiuose kraštuose populiarojoji kultūra fabrikuoja viešosios erdvės pakaitalus, linksmindama ir smagindama mases kaip tik tada, kada joms kaip oras turėtų būti reikalinga politinė diskusija ir pilietinė sąmonė.

[...]

Kultūros suartėja. Lučianas Pavarotis smagiai traukia operų arijas kartu su popmuzikos žvaigždėmis. Daugelis mūsų dienų rašytojų į savo kuriamą literatūrą įtraukia komiksus ir laikraštinę kalbą.

Italų rašytojai Alesandras Bariko ir Umbertas Eko rašo knygas, kurios pasiduoda skirtingiems skaitymo lygiams. Kai kas U. Eko romaną „Rožės vardas“ skaito kaip detektyvą,

kurio veiksmas nukeltas į viduramžių vienuolyną. Bet ši kūrinj galima skaityti ir kaip kultūros istorijos niuansų ir faktų kupiną rafinuotą kultūrologinį romaną.

Aukštoji kultūra ne visada žaižaruoja kūrybingumu ir estetinėmis provokacijomis. Ji gali būti perdėm akademiška ir salyginė. Savo ruožtu populiarojoji kultūra gali būti rafinuota ir aukšto lygio. Ji neabejotinai turi savo aristokratus. Pakanka prisiminti „ABBA“ arba Eltoną Džoną. [...]

Neverta pamiršti dar vienos svarbios detalės – neretai tai, kuo žavimės kaip klasikinės Europos kultūros savastimi, buvo kuriamas kaip paprasčiausia pramoga aristokratams. Taip buvo kuriamos ne tik operos, bet ir daugelis kamerinės muzikos bei grožinės literatūros kūrinių. Vienos epochos pramoginė kultūra kitai epochai gali tapti klasika.

Kad ir kaip būtų, Lietuvoje aukštoji ir populiarojoji kultūros yra radikalai atskirtos. Kartais net atrodo, kad aukštają kultūrą mūsų šalyje yra išlikusi pati tikriausia izoliacija ir atskirtis. Nieko gero čia nėra – ši atskirtis neskatina nei vienos, nei kitos atvirumo ir demokratizmo.

Kita vertus, nesuteikdamos viena kitai impulsų, mūsų aukštoji ir populiarojoji kultūros dar labiau didina ir taip jau dramatiškas socialines skirtybes bei kultūrines prarajas mūsų visuomenėje. Geriau jau vyktų jų tylus ir nuolatinis dialogas nelaukiant naujų politinių sukrėtimų.

„Klaipėda“, www.klaipeda.daily.lt

2 tema. Interpretuokite ir palyginkite pateiktus eileraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažesnė negu 300 žodžių.

Kazys Bradūnas

Svetimoji duona

Man svetimą duoną valgant,
Kąsnį baisiai nuryti sunku,
Kai aš ją, kaip šventąją algą,
Ne iš žemės – iš rankų imu.

Ir akyse vis vakaro vaizdas –
Saulė leidžias... sodyba... kerčia...
Krosnies dūmai dar palube sklaidos,
Kvepia duona, šilta ir šviežia...

O dabar, man svetimą valgant,
Kąsnį baisiai nuryti sunku,
Kai aš ji, kaip šventąją algą,
Ne iš žemės – iš rankų imu.

Furthof bei Hohenberg, 1944 10 07

Elektroninė lietuvių kalbos ir literatūros chrestomatija 11-12 klasei.
Vilnius 2012, p. 1994.

Bernardas Brazdžionis

Be motinos tėvynės. Malda

O Dieve Tėve mūsų, mes skurdūs kaip našlaičiai,
Be motinos tėvynės, be žemės, be namų,
Rasa savo malonės mūs krūtinės palaistyk,
Suspaustas juodo vargo, nelaimių ir skausmų.

Pavargo mūsų kojos, pavargo mūsų širdys
Be Nemuno pakrančių, be tėviškės kelių,
Kaip paukščius be pastogės Tu glauski mus ir šildyk
Ir širdžiai negailėki ramybės spinduliu.

Juodam varge paskendus ir mūsų žemė rauda
Ir mūsų brolių dienos ir mūs tėvų kapai –
Už Tavo vardą tremia, už Tavo maldą šaudo,
Nutilo jau vargonai, nebeskamba varpai...

O Dieve Tėve mūsų, globoki mūs tėvynę,
Ir naują laisvės ryta uždekl jos danguje
Tėvų gimtojon žemėn tegrijžta vėl tremtiniai,
Kur teka amžių kraujas, kur šaukia Baltija.

1945.I.

B. Brazdžionis, *Poezijos pilnatis*. Lietuvos kultūros fondas. Vilnius, 1989, p. 336.

WYPRACOWANIE

na temat nr

Tabele wypełnia egzaminator!

	Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A. 0 – 3 – 6 – 9		
	B. 0 – 3 – 6 – 9		
interpretacja porównawcza	A. 0 – 2 – 4 – 6		
	B. 0 – 4 – 8 – 12		
		C. 0 – 2	
		D. 0 – 3 – 6	
		E. 0 – 1 – 2	
		F. 0 – 2 – 4	
		G. 0 – 2 – 4	
		H. 0 – 2 – 4	

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)